Raadsvoorstel

Voorstel aan de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân

Jaartal + zaaknummer	: 2024-004110
Raadsvergadering d.d.	: 7 maart 2024 (It Debat 15 februari 2024)
Portefeuillehouder	: Jouke Douwe de Vries
Programma	: (3) Soarch en Wolwêzen
Programmaonderdeel	: Sociale basis van de Mienskip versterken (SMART-doel 1)
Naam opsteller	: Reinder Meekma
E-mail	: r.meekma@noardeast-fryslan.nl
Onderwerp	: Strategisch beleidskader Welzijn
Begrotingswijziging	: Nee

Voorgesteld raadsbesluit

Het bijgaande en als zodanig gewaarmerkte Strategisch beleidskader Welzijn voor de gemeente Noardeast-Fryslân vast te stellen.

Inleiding

Begin 2023 heeft u kennisgenomen van de Verkenning Wel-Zijn in Noardeast-Fryslân. Het strategisch beleidskader welzijn dat nu ter besluitvorming voorligt is één van de aanbevelingen uit deze verkenning. Op 21 december 2023 heeft u als raad oriënterend gedebatteerd over de hoofdlijnen van het Strategisch beleidskader Welzijn. Uw opmerkingen zijn verwerkt. Op 8 februari 2024 is It Petear waarin het kader wordt toegelicht. Op 15 februari 2024 is It Debat en op 21 maart 2024 It Beslút.

Landelijk is een brede beweging ingezet van zorg naar gezondheid en preventie onder andere door GALA en IZA waarover u op 8 juni 2023 bent geïnformeerd. De inzet is een sterke sociale basis. Als gemeente hebben we deze beweging ook ingezet. Met het nu voorliggende strategische beleidskader welzijn geven we verder richting aan onze ambitie. Als gemeente investeren we in vraaggerichte preventie. Er is minder formele zorg nodig: het welzijn groeit. Ook provinciaal wordt deze beweging nu opgepakt. Daar lopen we in voorop. Dat biedt financiële kansen.

Beoogd effect

Onze ambitie is dat iedereen kan meedoen: het welzijn van onze inwoners verbetert en de sociale basis is versterkt. Door samen te werken kunnen we (nog) beter inspelen op de vraag en welzijnsbehoeften van onze inwoners.

Argumenten

1. Zorg is in de toekomst niet meer vanzelfsprekend | welzijn als preventieve maatregel.

Het welzijn en de gezondheid van onze inwoners vinden wij belangrijk. Door in te zetten op een preventieve aanpak kunnen zorgprofessionals de zorg bieden die nodig is. Zorg is in de toekomst niet meer een vanzelfsprekendheid door een toename van het aantal ouderen en een afname van zorgpersoneel. Een transitie van zorg naar gezondheid en welzijn is nodig. Om deze transitie een goed kader mee te geven, wordt het strategisch beleidskader welzijn nu aan u ter besluitvorming voorgelegd.

2. Het welzijn (wolwêzen) van inwoners in onze gemeente is een belangrijk streven.

Er is nu nog geen richting gevend beleidskader voor welzijn in onze gemeente. Terwijl welzijn een steeds grotere rol speelt als onderdeel van het geluk van onze inwoners. Ook in onze Omgevingsvisie wordt het welzijn van onze inwoners als streefpunt benoemd. Vandaar dat nu dit strategisch beleidskader welzijn ter vaststelling wordt voorgelegd.

3. Kader = grondslag voor Fryske Mienskip Oanpak.

Met het strategisch beleidskader welzijn maken we duidelijke keuzes in onze prioriteiten op het gebied van welzijn. Zo sluiten de welzijnsactiviteiten en beleid beter op elkaar aan. Daarnaast is het strategisch

beleidskader de grondslag voor de Fryske Mienskip Oanpak waarmee we als gemeente vooroplopen en die inmiddels provinciebreed is omarmd in het Fries Integraal Zorgakkoord (FrIZA). De Fryske Mienskip Oanpak is het hoofduitgangspunt voor de vier welzijnsopgaven en zet in op een sterke sociale basis. Een veerkrachtige mienskip die beweegt en elkaar ontmoet, ondersteund door welzijnsprofessionals. Door een gezamenlijke provinciale inzet op de Fryske Mienskip Oanpak verwachten we samen met andere Friese gemeenten aanspraak te maken op een substantieel deel van het transitiebudget van het Rijk voor de uitvoering van de IZA.

4. Kader = de basis voor de uitvoering door de organisaties in het brede welzijnsdomein.
We willen onze samenwerking met de organisaties in het welzijnsdomein professionaliseren. We gaan een partnerschap met hen aan. De gemeente heeft de regierol en de organisaties voeren activiteiten uit die passen binnen de gestelde kaders, zoals verwoord in het strategische beleidskader welzijn. Het kader geeft de organisaties richting en maakt het voor hen ook helder waar de ruimte ligt. Het strategisch beleidskader zorgt voor een goed samenspel tussen gemeente en welzijnsorganisaties. Het is belangrijk dat dit kader daarvoor wordt vastgesteld.

5. Het concept strategisch beleidskader is breed afgestemd.
We streven naar een beleidskader dat op een zo breed mogelijk draagvlak kan rekenen. Daarom is een conceptversie voorgelegd aan de Participatieraad Sociaal Domein. Zij hebben positief geadviseerd over het strategisch beleidskader. Het strategische beleidskader is opgesteld in samenspraak met de diverse organisaties in het welzijnsdomein.

6. De opmerkingen uit het oriënterend debat zijn verwerkt.
Uw gemeenteraad heeft op 21 december 2023 oriënterend gedebatteerd over de hoofdlijnen van het strategisch beleidskader welzijn:

- Dit zijn onze uitgangspunten voor focus in de welzijnsopgaven:
    - Hoofduitgangspunt: Fryske Mienskip Oanpak als basis voor het welzijnswerk
    - Positieve gezondheid als insteek
    - Samenwerken als netwerkpartners in het welzijnsdomein
    - Goed opdrachtgeverschap
- Wij kiezen deze vier pijlers voor een compleet welzijnskader:
    - Gezond ouder worden
    - Sterke mienskip
    - Bestaanszekerheid
    - Kansengelijkheid
- De welzijnsorganisaties geven vorm aan de HOE-vraag. Daarvoor wordt een samenwerkingsplatform opgericht.

U heeft in het oriënterend debat beaamd dat we op de juiste koers zitten met de deze hoofdlijnen. Uw ideeën en opmerkingen uit het debat zijn in het nu voorliggende strategisch beleidskader welzijn verwerkt.

Wat is gedaan met de opmerkingen uit het oriënterend debat

Op 21 december 2023 heeft u oriënterend gedebatteerd aan de hand van een bespreeknotitie over de hoofdlijnen van het strategisch beleidskader welzijn. Drie punten kwamen vaker naar voren in het debat.

Regierol | monitoren en evalueren
In de bespreeknotitie voor het oriënterend debat is aangeven dat de organisaties de HOE-vraag vormgeven, niet de gemeente. In het debat bleek dat u zich zorgen maakt over een te extreme scheiding tussen de WAT en de HOE. De gemeente is immers partner en heeft naast de regierol ook een uitvoerende rol in het welzijnswerk, bijvoorbeeld vanuit het gebiedsteam dat ook preventief werkzaam is in het welzijnsdomein. Denk aan (school) maatschappelijk werkers, maatschappelijk werkers voor volwassenen en andere vormen van lichte vorm van hulpverlening.
In het strategisch beleidskader is in hoofdstuk 4 een doorkijk naar een andere manier van werken gegeven, dat meer inzicht geeft in de beoogde werkwijze en rolverdeling. Door het beleidskader vast te stellen geeft u invulling aan uw kaderstellende rol. In hoofdstuk 3 zijn per maatschappelijke opgave de speerpunten en de gewenste richting aangegeven. Op basis daarvan kunt u uw controlerende rol uitvoeren. Daarvoor ontvangt u jaarlijks een jaarverslag. De voortgang wordt tussentijds door de ambtelijke dienst gemonitord. Dit is

vergelijkbaar met de huidige situatie. Om u goed mee te nemen in het groeiproces van de nieuwe werkwijze informeren we u halfjaarlijks over de voortgang. Op basis van de reguliere P&C cyclus, de jaarverslagen en de tussentijdse terugkoppeling over voortgang kunt u wanneer gewenst evalueren en bijsturen.

Communicatie
In het debat kwam naar voren dat er veel belang wordt gehecht aan het welzijn van de inwoners en dat er een grote uitdaging op ons afkomt vanwege de vergrijzing en de (groeiende) personeelstekorten in de zorg. De vraag is gesteld hoe we daarover gaan communiceren: hoe vertellen we onze inwoners over de transitie van zorg naar preventie. In dit raadvoorstel is daarom onder het kopje communicatie + participatie opgenomen dat we komend jaar samen met het samenwerkingsplatform een communicatiestrategie opstellen waarin aandacht wordt besteed aan meer structuur in de communicatie over welzijnsactiviteiten. Daar heeft de mienskip baat bij. Daarin kan deze achtergrond (het waarom van de transitie) worden meegenomen. Ook is het van belang om een hoofdboodschap te formuleren die in verschillende situaties kan worden meegenomen door de diverse partners in dit proces.

Financiën
Welzijn komt steeds meer centraal te staan, was een van de opmerkingen in het debat en geld mag niet leidend zijn als het gaat om welzijn van mensen. Onze ambities moeten we zwaarder laten wegen dan financiële doelen. Maar zijn onze financiën toereikend voor de lange termijn doelen? Vooralsnog gaan we daarvan uit. De komende periode pakken we de nieuwe manier van werken op die de welzijnsactiviteiten meer kadert en hopelijk leidt tot slimme verbindingen en nieuwe creatieve ideeën om in te spelen op de welzijnsbehoeften van onze inwoners. De verwachting is daarmee wel dat in de toekomst meer budget nodig is voor welzijnsactiviteiten. Ook worden dubbele kosten verwacht vanwege de overgangsperiode naar een andere manier van werken. Hoe we met deze financiële consequenties om willen gaan, hebben we in dit raadsvoorstel opgenomen bij het kopje financiën.

Kanttekeningen en risico's

1. Welzijnsactiviteiten worden nu ook al uitgevoerd.
Na het vaststellen van het welzijnskader veranderen deze niet per direct: er gebeurt immers al veel goeds. Het kader geeft vooral de samenhang weer en geeft een kader voor het maken van nieuwe afspraken met de organisaties in het brede welzijnsdomein. De insteek is dat door samen te werken slimme verbindingen kunnen worden gelegd, die tot nieuwe / andere activiteiten kunnen leiden passend binnen de gestelde kaders. De organisaties die hebben meegedacht zijn enthousiast om dit samen op te pakken.

2. Meer inzet / ambitie op welzijn vraagt in de toekomst om meer budget.
Dit terwijl er de afgelopen jaren vooral op is bezuinigd. Vooralsnog zijn de bestaande reguliere budgetten en (toekomstige) incidentele budgetten als GALA en IZA voldoende. Voor de toekomst maken we een toekomstbeeld. De verwachting is dat er straks budget vanuit zorg beschikbaar komt voor welzijn. Op het moment dat de behoefte aan meer budget zich voordoet, komen we daarop bij u op terug in de reguliere P&C cyclus of met een apart raadsvoorstel.

3. Kaderstellende rol | WAT en niet HOE.
Een andere manier van werken heeft ook effect op de rol van de gemeenteraad. Gevraagd wordt aan de gemeenteraad om zich vooral te richten op het WAT: de inhoudelijke en financiële kaders van het beleid. Kort gezegd is het bijvoorbeeld aan de gemeenteraad om prioriteit te geven aan de laaggeletterdheid, vervolgens aan de ambtelijke dienst dit te vertalen naar een concrete vraag, en aan de organisaties in het welzijnsdomein om te bedenken HOE, bijvoorbeeld een voorleesuurtje in de bieb dat hieraan uitvoering geeft. Zo kunnen we zo goed mogelijk aansluiten op de behoeften van de mienskip. Dat streven past goed bij het lokaal akkoord 'Ferbûn mei de mienskip'.

Financiën

Als financieel kader geldt de door uw raad vastgestelde begroting 2024 en de bijbehorende meerjarenbegroting. Met het strategisch beleidskader welzijn willen we komen tot een andere inzet van beschikbaar geld. Het is geen bezuinigingsmaatregel. Via een strategische inzet van middelen willen we het welzijn van onze inwoners verbeteren.

Structureel en incidenteel geld is al beschikbaar.
Binnen de vastgestelde begroting 2024 is structureel en incidenteel geld opgenomen voor welzijn. Het incidentele geld bestaat uit (onderdelen van) Specifieke uitkering (SPUK) GALA en IZA die we van het Rijk ontvangen. Naar verwachting zijn de huidige reguliere budgetten en incidentele budgetten toereikend om uitvoering te geven aan welzijnsactiviteiten. Ook de kosten voor het faciliteren van het samenwerkingsplatform kunnen gedekt worden uit bestaande budgetten; het gaat dan om kosten zoals de inzet van een (onafhankelijke) secretaris, het opstellen van een gezamenlijke communicatiestrategie, en voor overige praktische zaken.

Misschien op termijn meer inzet op preventie.
Het voorliggende voorstel heeft geen financiële gevolgen. Op termijn kan wel behoefte ontstaan aan aanvullende inzet op preventie. Op dat moment kan worden besloten om breder naar een andere inzet van geld te kijken binnen programma 3 Soarch en Wolwêzen. Ook verwachten we door de gezamenlijke provincie provinciale inzet op de Fryske Mienskip Oanpak samen met andere Friese gemeenten aanspraak te maken op een substantieel deel van het transitiebudget van het Rijk voor de uitvoering van de IZA.

Subsidierelatie blijft 1 op 1.
De samenwerking tussen gemeente en organisaties blijft ook in de toekomst een individuele subsidierelatie, maar dan binnen de inhoudelijke en financiële kaders van het strategisch beleidskader welzijn.

Vervolg en planning

Besluitvormingsproces
- 8 februari 2024: It Petear
- 15 februari 2024: It Debat
- 7 maart 2024: It Beslút.

Vervolg | voortgang monitoren
De gemeenteraad kan zijn controlerende rol uitvoeren aan de hand van de jaarverslagen van de organisaties en het samenwerkingsplatform, net als in de huidige situatie. Het partnerschap met de organisaties en het samenwerkingsplatform krijgt komend jaar werkende weg steeds meer vorm. Dit is een groeiproces. Naast het evalueren van de inhoudelijke resultaten zullen we de komende tijd ook de wijze van samenwerken blijven evalueren. We praten u halfjaarlijks bij over de voortgang van het groeiproces.

Communicatie + Participatie

Bij de ontwikkeling van het strategisch beleidskader welzijn en het samenwerkingsplatform zijn organisaties uit het brede welzijnsdomein betrokken. Dit zijn: Stichting Welzijn Het Bolwerk, Timpaan Welzijn, Sport Fryslân, De Bibliotheek, Humanitas, Stjoer, Dokwurk, Opus3 en het Leger des heils. Communicatie met inwoners vindt op een later moment plaats. Participatie door inwoners is aan de orde bij de uitwerking van de maatschappelijke opgaven uit het welzijnskader naar concrete activiteiten door de betrokken organisaties in co-creatie.
De communicatie over welzijnsactiviteiten in onze gemeente is nu vaak gefragmenteerd. Belangrijk is dat we met het samenwerkingsplatform komend jaar een communicatiestrategie opstellen waarin aandacht wordt besteed aan meer structuur in de communicatie over welzijnsactiviteiten. Daar heeft de mienskip baat bij.

Bijlagen

1. Strategisch beleidskader welzijn | januari 2024.

Dokkum, 23 januari 2024,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Noardeast-Fryslân,

de secretaris, H.J.C.M Verbunt MBA de burgemeester, mr. J.G. Kramer

Raadsbesluit

2024-004110

De raad van de gemeente Noardeast-Fryslân,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 23 januari 2024;

Besluit:

Het bijgaande en als zodanig gewaarmerkte Strategisch beleidskader Welzijn voor de gemeente Noardeast-Fryslân vast te stellen.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân in zijn openbare vergadering d.d. 7 maart 2024.

De raad voornoemd,

de griffier,	de voorzitter,
mr. S.K. Dijkstra	mr. J.G. Kramer